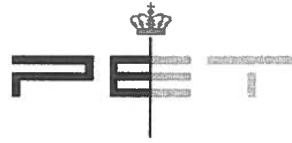

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE
DANISH SECURITY AND INTELLIGENCE SERVICE

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Politiets Efterretningstjeneste
Klausdalsbrovej 1
DK-2860 Søborg
Telefon: +45 33 14 88 88
Telefax: +45 45 15 01 90
E-mail: pet@pet.dk
Web: www.pet.dk

Dato: 17. april 2012
Jour. Nr. 2012-004-145

PET's sletning af personregistreringssager

Ved e-mail af 13. april 2012 har Justitsministeriet anmodet PET om en udtalelse til brug for justitsministerens besvarelse af en hasteforespørgsel med følgende ordlyd:

"Hvad kan regeringen oplyse om PET's sletning af sagsmapper siden 1989 og i hvilket omfang ministre i regeringen var orienteret, godkendte eller igangsatte sletning af indsamlede oplysninger, hvorfor sletningerne har fundet sted samt oplyse om de slettede sagsmapper er delt med andre landes efterretningstjenester og om man agter at foretage sig noget for at genskabe de slettede oplysninger."

I den anledning skal PET udtale følgende:

Allerede forud for regeringserklæringen i 1968, hvorefter lovlig politisk virksomhed ikke i sig selv kan begrunde, at PET behandler oplysninger om en person, var PET's registrering af personoplysninger baseret på det grundlæggende princip, at oplysninger om danske statsborgere kunne registreres og opbevares, så længe det havde betydning for efterretningstjenestens virksomhed, hvorefter oplysningerne skulle slettes – dvs. makuleres.

Sletningsprincippet skal ses i sammenhæng med, at PET som led i sin efterretningsvirksomhed indsamler meget personfølsomme oplysninger, og at opbevaringen og behandlingen af disse oplysninger alene sker med henblik på at understøtte PET's arbejde og således ikke med henblik på andre formål, f.eks. dokumentation eller forskning.

Selvom reglerne for PET's indsamling og behandling af personoplysninger, herunder sletningsreglerne, først i 2009 er blevet offentliggjort i deres helhed i forbindelse med Justitsministeriets udstedelse af nye retningslinjer på området, har principperne om bl.a. sletning af oplysninger, der ikke længere er relevante, været omtalt offentligt, herunder i forbindelsen med besvarelsen af spørgsmål fra Folketinget.

Efter regeringserklæringen i 1968 udarbejdede Justitsministeriet i september 1968 et notat om PET's registreringer. Det fremgår af dette notat, at registrering af danske statsborgere vil finde sted i følgende tilfælde:

"1) personer, der har forbindelse med en efterforskningssag, hvori der er spørgsmål om eventuel overtrædelse af straffelovens bestemmelser om forbrydelser mod rigets selvstændighed og sikkerhed og den lovlige samfundsorden, herunder i første række de i straffelovens kapitler 12 og 13 omhandlede forbrydelser,

2) personer, der har forbindelse til de under pkt. 1 nævnte personer, til udlændinge, der formodes at udøve virksomhed som nævnt under pkt. 1, eller til områder, hvorfra sådan virksomhed erfaringsmæssigt udøves,

3) personer, der enkeltvis eller som medlemmer af grupper eller organisationer udøver virksomhed, der har til formål eller er egnet til at forårsage uroligheder eller at omstyrte eller undergrave den lovlige samfundsorden,

4) personer, hvis forhold i anledning af forespørgsel fra andre myndigheder har været gjort til genstand for nærmere undersøgelse i efterretningstjenesten, og hvorom disse myndigheder er blevet underrettet.

5) De under pkt. 2-4 nævnte registreringer slettes, hvis der ikke i en periode af 10 år har foreligget registreringsværdige oplysninger."

Principperne for registrering har i øvrigt løbende været genstand for vurdering og drøftelse internt i PET og mellem PET og det kontroludvalg vedrørende efterretningstjenesten (Wamberg-udvalget), som blev etableret i 1964, og som siden 1971 har fået forelagt alle nyregistreringer af danske statsborgere, ligesom der har været drøftelser med skiftende justitsministre med henblik på at fastlægge principperne for registrering og eventuelle ændringer i disse.

Som eksempel herpå kan nævnes, at retningslinjerne for registrering på grundlag af kontakt med Waszawapagt-landenes ambassader i København, rejser til Warszawapagt-landene eller medlemskab af visse venskabsforeninger eller lignende blev ændret i 1986 efter drøftelser i Wamberg-udvalget og på baggrund af korrespondance mellem den daværende justitsminister Erik Ninn Hansen og den forhenværende justitsminister Ole Espersen. Ændringerne i retningslinjerne indebar, at der udover rejser til øst-lande, ambassadebesøg eller medlemskab af visse foreninger blev stillet krav om, at det pågældende forhold konkret skønnedes at være af efterretningsmæssig interesse i relation til vedkommende person for at kunne begrunde en registrering, jf. herved PET's redegørelse vedrørende dele af PET's virksomhed fra marts 1998, der ligeledes omtales i PET-kommissionens beretning.

Efter afslutningen af den kolde krig udstedte den daværende chef for PET den 10. juli 1995 en instruks vedrørende registrering, der indebar en række præciseringer og ændringer af PET's registrerings- og revisionsretningslinjer. Det følger af disse retningslinjer, at registreringer på andet grundlag end sikkerhedsgodkendelse skal slettes, såfremt der ikke har været registreringsværdige aktiviteter i de seneste 10 år.

Ifølge instruksen kan følgende registreringer – under forbehold af Wamberg-udvalgets tiltræden – dog opretholdes ud over 10-års grænsen:

- 1) Sager, hvor der fortsat er efterforskningsmæssig interesse i sagens bevarelse.
- 2) Sager, som er af historisk interesse.

Endvidere udstedte den daværende chef for PET den 4. marts 1996 en instruks vedrørende revision og makulering af sagsakter – særligt i relation til sager af historisk interesse. Det fremgår heraf, at når en registrering slettes, skal de underliggende fysiske sagsakter makuleres, medmindre sagsakterne undtagelsesvist skønnes at være af særlig historisk interesse. Undladelse af makulering af sagsakter, der knytter sig til slettede registreringer, skal i hvert enkelt tilfælde godkendes af en jurist. Sagsakter, der bevares af historiske grunde, skal opbevares adskilt fra øvrige arkivenheder, og når det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt afleveres til Rigsarkivet efter politimesterens godkendelse.

Sletning af registreringer i overensstemmelse med de relevante retningslinjer foretages i forbindelse med den løbende revision af PET's registre, ligesom der i forbindelse med ændringer af registreringsprincipperne er foretaget mere samlede revisioner med henblik på at sikre, at tidligere registreringer, som ikke opfylder de ændrede principper, slettes.

Der henvises i den forbindelse til PET-kommissionens beretning, hvoraf det fremgår, at der som led i revisionsarbejdet og i lyset af den offentlige debat om PET's registreringer på det politiske område blev iværksat en større sletning af registreringer i 1964-67, hvorved der blev foretaget makulering af sager vedrørende menige partimedlemmer, stillere, anmeldere samt avisabonnenter, og igen efter regeringserklæringen i 1968. Ifølge en notits udfærdiget af PET den 28. februar 1966, som omtales i PET-kommissionens beretning, havde revisionen i det forløbne halvår resulteret i sletning af 54.413 registreringer.

PET-kommissionens beretning, bind 3, indeholder en udførlig redegørelse for PET's registreringer på det politiske område, herunder for den registrerings- og makuleringspraksis, der har været fulgt indtil 1989. Det fremgår heraf, at der ligeledes blev foretaget en mere samlet revision i 1973-75 i forbindelse med en arkivomlægning, og at 30.000 personregistreringer i den forbindelse blev gennemgået og 3.000 af disse slettet, bl.a. fordi registreringerne skønnedes overflødiggjort af den politiske udvikling.

Som anført i PET-kommissionens beretning blev der i 1983 udstedt nye retningslinjer for PET's efterforskning på det politiske område. Retningslinjerne svarede i meget vidt omfang til retningslinjerne fra 1968 for så vidt angår registrerings- og sletningsspørgsmål og havde derfor kun beskednen indvirkning på antallet af registreringer.

Efter afslutningen af den kolde krig påbegyndte PET i efteråret 1996 en mere samlet gennemgang af person- og emnesager fra den kolde krig med henblik på sletning af registreringer, som ikke længere kunne anses for relevante. Makuleringen som led i denne gennemgang blev imidlertid stoppet i 1998, således

at også sagsakter, der i princippet skulle have været slettet, kunne stilles til rådighed for PET-kommissionen.

Makuleringsstoppet har siden været – og er fortsat – gældende, og makuleringsstoppet indebærer, at registreringer mv., der i princippet skulle have været slettet, ikke makuleres, men udskilles fra PET's øvrige registre og opbevares i et særskilt arkiv.

Beslutning om iværksættelse af revisionen i 1996 blev – som ved tidligere revisioner – truffet af PET's ledelse, og PET ses ikke at være i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at den daværende regering eller den daværende justitsminister skulle have været involveret i beslutningen om revisionens iværksættelse. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at den daværende justitsminister eller Justitsministeriet har været orienteret om beslutningen. Det bemærkes i den forbindelse at det løbende har påhvilet chefen for PET at holde Justitsministeriet underrettet om forhold af væsentlig betydning for efterretningstjenestens virksomhed.

I PET's redegørelse vedrørende dele af PET's virksomhed fra marts 1998 anføres det om registreringer af danske statsborgere – bortset fra sager vedrørende sikkerhedsgodkendelse, at antallet gennem 1980'erne og 1990'erne har vist en stærkt faldende tendens, og at der fra udgangen af 1985 til udgangen af 1995 var tale om et fald fra 11.972 til 6.135 personer. Det anføres endvidere, at faldet i antallet af registreringer er fortsat i 1996 og 1997, og at der således pr. 1. januar 1998 var registreret 2.826 danske statsborgere af andre grunde end sikkerhedsgodkendelser. Om faldet i antallet af registreringer oplyses følgende:

"Den meget markante nedgang i antallet af registreringer af danske statsborgere de senere år har flere årsager. Der er dels truffet beslutning om, at en del af de registreringsgrunde, der havde sammenhæng med kontakter til den tidligere østblok, ikke længere er gældende. Dette har også betydet, at eksisterende registreringer på dette grundlag er blevet slettet inden udløbet af den normale tidsfrist for sletning af personregistreringer. Dels har arbejdet med revision og i givet fald sletning af registreringer de senere år helt generelt været en opprioriteret opgave."

Sammenfattende er det PET's vurdering, at den løbende sletning og makulering af registreringer mv. er sket i overensstemmelse med gældende retningslinjer for PET, og PET er ikke i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at sletning og makulering som led i enten den løbende revision eller mere samlede revisioner af PET's registre mv. har været uretmæssige eller tjent andre formål end at sikre overholdelsen af relevante tidsfrister og – eventuelt nye – registreringsprincipper.

For så vidt angår forholdet mellem på den ene side arkivlovgivningen og på den anden side retningslinjerne for PET's registrering og makulering af oplysninger bemærkes, at der i 1965 blev indgået aftale mellem Rigsarkivet og PET, hvorefter følgende sagsakter ikke kasseres – dvs. makuleres:

"1. Redegørelser, der er udarbejdet af politiets efterretningstjeneste eller af andre og angår mere almindelige politiske forhold eller indeholder overvejelser eller betragtninger af mere almindelig karakter.

2. Spionsager fra tiden før den anden verdenskrig.

3. Straffeakter, der vedrører spionsager og er udlånt fra de pågældende politimesterembeder. Rigsarkivaren træffer efter aflevering til Rigsarkivet bestemmelse om, hvorvidt dette materiale skal overføres til de respektive landsarkiver.

4. Enkeltakter vedr. personer, der har haft en mere fremtrædende politisk, kulturel, økonomisk eller administrativ position.

5. Enkeltakter vedr. personer, der har forbindelse med besættelsestiden.

6. Andet materiale, som skønnes at have eller at kunne få historisk værdi."

Disse retningslinjer har siden været fulgt i relation til PET's personregistreringssager, og i PET's redegørelse vedrørende dele af PET's virksomhed fra marts 1998 anføres følgende om ordningen:

"Ved sletning af en registrering vil de underliggende sagsakter blive makuleret, medmindre sagsakterne undtagelsesvis skønnes at være af særlig historisk interesse. Sådanne sagsakter opbevares adskilt fra PET's sagsmateriale i øvrigt og vil, når det skønnes sikkerhedsmæssigt forsvarligt, blive afleveret til Rigsarkivet. Beslutningen om bevaring af sagsakter af særlig historisk interesse samt om, at akterne skal forblive i PET's varetægt, indtil aflevering til Rigsarkivet sikkerhedsmæssigt må anses for forsvarlig, er på foranledning af Wambergudvalget truffet af justitsministeren i 1995."

Det bemærkes, at Rigsarkivet ved skrivelse af 26. august 2004 har ophævet rigsarkivarens bestemmelser fra 1965 og erstattet disse med en bestemmelse om, at sager vedrørende personsikkerhedsregistrering uden belastende oplysninger kan kasseres. Fastsættelse af nærmere bevarings- og kassationsbestemmelser for PET har herefter – i forståelse mellem Rigsarkivet og PET – afventet dels vedtagelsen af en ny arkivlov, dels Rigsarkivets fremsendelse af udkast til sådanne bestemmelser.

Indtil sådanne nærmere kassations- og bevaringsbestemmelser er fastsat, følger PET, bl.a. i lyset af makuleringsstoppet siden 1998, retningslinjerne fra 1965, hvilket Rigsarkivet er bekendt med. Rigsarkivet har i øvrigt den 12. april 2012 fremsendt udkast til bevarings- og kassationsbestemmelser for PET.

Det bemærkes i øvrigt, at Justitsministeriets retningslinjer fra december 2009 vedrørende PET's behandling af personoplysninger mv. i § 10 indeholder nærmere bestemmelser vedrørende sager af særlig historisk interesse. Bestemmelserne indebærer bl.a., at materiale, som i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af Statens Arkiver skal bevares for eftertiden, ikke må destrueres eller slettes, og at Wamberg-udvalget løbende orienteres om sådanne sager.

Det forhold, at der som led i enten den løbende revision eller mere samlede revisioner af PET's personregistreringer er sket sletning af personregistreringer i forhold til visse fremtrædende politikere og makulering af underliggende sagsakter, kan efter PET's opfattelse ikke i sig selv anses for stridende mod de retningslinjer for bevaring og kassation, som har været fulgt af PET siden 1965. Det bemærkes herved, at retningslinjerne for så vidt angår personer, der har haft en mere fremtrædende politisk position, alene omtaler bevaring af enkeltakter og ikke hele sager, hvilket efter PET's opfattelse indebærer, at der i forbindelse med sletning af en personregistrering kan foretages en gennemgang af de enkelte underliggende sagsakter, når det skønnes relevant, med henblik på at vurdere, om disse efter deres karakter eller indhold for så vidt angår den relevante person kan have en sådan historisk interesse, at de bør bevares. En sådan gennemgang vil

efter omstændighederne kunne føre til, at ingen af de underliggende sagsakter bevares. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis materialet alene består af avisudklip eller oplysninger, der i øvrigt er offentligt tilgængelige. Forinden en personregistreringssag overføres til historisk arkiv, vil der ligeledes efter omstændighederne kunne foretages en vurdering af om sagen - bortset fra 10-års kravet og den efterretningsmæssige relevans - fortsat opfylder gældende registreringsprincipper. Er dette ikke tilfældet, f.eks. fordi der er sket en ændring af registreringsprincipperne, vil det efter PET's opfattelse være berettiget at undlade en overførsel af sagens enkeltakter til historisk arkiv.

Det anførte gælder særligt under hensyn til, at sletningen af personregistreringssager ikke i sig selv indebærer en samtidig sletning af personoplysninger i PET's konkrete operative sager, ligesom personregistreringssagerne - i modsætning til de operative sager - typisk heller ikke indeholder oplysninger, der tjener til at belyse lovligheden af PET's operative arbejde, udover selve registreringen og registreringsgrundlaget, som siden 1971 har skulle godkendes af Wamberg-udvalget i de konkrete sager.

Det bemærkes for god ordens skyld, at PET kun i meget begrænset omfang er i besiddelse af oplysninger om grundlaget for konkrete sletninger af oplysninger i PET's registre mv.

Henset til, at personregistreringerne og de underliggende sagsakter er slettet, er det ikke muligt for PET at udtale sig om, hvorvidt og i givet fald i hvilken udstrækning disse sagsmapper er delt med andre landes efterretningstjenester. Det bemærkes imidlertid, at PET's udveksling af personoplysninger med udenlandske efterretningstjenester - som følge af retningslinjerne på området - typisk omfatter specifikke oplysninger og ikke samlede sagsmapper.

Efter PET's opfattelse vil det ikke være muligt generelt at genskabe oplysninger i forbindelse med personregistreringer, der er slettet i perioden fra 1989 og indtil makuleringsstoppet i 1998, ligesom det i forhold til reglerne for PET's virksomhed må anses for betænkeligt, hvis PET forsøger at genskabe personfølsomme

oplysninger, som tidligere er slettet, og som PET ikke nu har grundlag for at indhente og behandle.

Med venlig hilsen

Jakob Scharf
politimester